

VẤN ĐỀ ĐẶT RA ĐỐI VỚI PHÁT TRIỂN KINH TẾ DU LỊCH Ở VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM PHÍA BẮC

ĐOÀN THỊ TRANG

Vùng kinh tế trọng điểm phía Bắc bao gồm 07 tỉnh và thành phố: Hà Nội, Hải Phòng, Quảng Ninh, Hải Dương, Hưng Yên, Vĩnh Phúc và Bắc Ninh. Trong những năm qua, kinh tế du lịch ở vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc đã có những bước phát triển đáng kể, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng tiến bộ, tạo nhiều cơ hội việc làm và thu nhập cho người lao động và bảo đảm an sinh xã hội... Tuy nhiên, sự phát triển về kinh tế du lịch hiện nay của Vùng còn mờ nhạt, chưa phát huy được tiềm năng, thế mạnh trước yêu cầu của hội nhập quốc tế. Bài viết này phân tích thực trạng và một số vấn đề đặt ra đối với phát triển kinh tế du lịch ở vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc và đề xuất một số giải pháp trong thời gian tới.

Từ khóa: Vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc, phát triển kinh tế du lịch

ISSUES SET FOR THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE NORTHERN KEY ECONOMIC REGION

Doan Thi Trang

The key economic region in the North comprises seven provinces and cities: Hanoi, Hai Phong, Quang Ninh, Hai Duong, Hung Yen, Vinh Phuc, and Bac Ninh. In recent years, the tourism sector in this region has made significant progress, contributing to promoting economic growth, restructuring the economy towards development, creating numerous job opportunities, and ensuring social welfare. However, the current development of the tourism sector in this region is dim and has not fully realized its potential and strengths in line with the requirements of international integration. This article analyzes the current situation and issues concerning the development of the tourism in the Northern key economic region and proposes solutions for the future.

Keywords: The Northern key economic region, tourism economic development

Ngày nhận bài: 17/11/2023

Ngày hoàn thiện biên tập: 22/11/2023

Ngày duyệt đăng: 28/11/2023

Tiềm năng phát triển kinh tế du lịch ở vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc

Vùng Kinh tế trọng điểm (KTTĐ) phía Bắc là một trong 4 vùng KTTĐ của Việt Nam, nằm ở vị trí trung tâm của sự giao lưu giữa vùng Tây Bắc với vùng

Đông Bắc, giữa vùng núi phía Bắc với miền Trung, giữa các tỉnh phía Bắc với các tỉnh phía Nam. Với vị trí địa lý tự nhiên, vùng KTTĐ phía Bắc là cửa ngõ ra vào của các tỉnh phía Bắc Việt Nam, là nơi tập trung các tuyến đường, bến cảng hướng ra biển. Vùng tập trung nhiều hệ thống di tích, di sản văn hóa phi vật thể vô cùng phong phú, đa dạng. Do đó, Vùng KTTĐ phía Bắc có những tiềm năng, lợi thế nổi trội so với những vùng và khu vực khác, có điều kiện thuận lợi để phát triển kinh tế du lịch.

Về tài nguyên du lịch tự nhiên

Thứ nhất, về tài nguyên du lịch biển. Vùng KTTĐ phía Bắc có đường bờ biển tương đối dài, tập trung nhiều bãi tắm đẹp nhất miền Bắc với bờ cát trắng, nước trong xanh, độ dốc và sâu vừa phải như: các bãi tắm ở đảo Cát Bà (TP. Hải Phòng), bãi tắm trên Vịnh Hạ Long, Bái Tử Long, Trà Cổ (Quảng Ninh). Với tốc độ công nghiệp hóa khá cao, Vùng vẫn giữ được môi trường nước và môi trường chung sạch sẽ nên có giá trị cao trong khai thác phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển. Tuy nhiên, với đặc điểm khí hậu lạnh của miền Bắc, những tháng mùa đông và mùa thu, Vùng chưa khai thác hiệu quả các loại hình du lịch tắm và nghỉ dưỡng trên biển. Ngoài ra, phần lớn các bãi tắm có diện tích nhỏ không đáp ứng được nhu cầu tăng cao của du khách vào mùa cao điểm.

Bên cạnh các bãi biển đẹp, vùng KTTĐ phía Bắc còn tập trung nhiều đảo ven bờ ở 2 tỉnh Quảng Ninh và TP. Hải Phòng nổi bật là các đảo lớn như: Cô Tô, Ngọc Vũng, Quan Lạn, Tuần Châu (Quảng Ninh),

Cát Bà, Bạch Long Vĩ (TP. Hải Phòng). Đây là những tài nguyên du lịch có giá trị cao, có thể khai thác du lịch nghỉ dưỡng biển, du lịch sinh thái biển, du lịch thể thao trên biển, du lịch sinh thái rừng, du lịch thăm quan gắn với lịch sử, văn hóa địa phương, đất nước...

Ngoài ra, tỉnh Quảng Ninh và TP. Hải Phòng còn nơi tập trung nhiều hang động thạch nhũ trên các đảo với vẻ đẹp hoang sơ kỳ bí là những tài nguyên du lịch quan trọng thu hút du khách tới thăm quan, khám phá thiên nhiên.

Thứ hai, về tài nguyên du lịch thuộc sông, hồ, suối nước nóng, nước khoáng. Vùng KTTĐ phía Bắc có hệ thống sông, suối, hồ phong phú như: Hồ Đại Lải, Đầm Vạc, Đầm Dung (Vĩnh Phúc); hồ Đồng Mô, Hồ Tây, Quan Sơn, Suối Hai, Sông Hồng (Hà Nội); Sông Bạch Đằng (TP. Hải Phòng); đặc biệt có suối khoáng nóng Quang Hanh (Quảng Ninh), suối khoáng nóng Tiên Lãng (TP. Hải Phòng). Đây là những tài nguyên có giá trị trong khai thác phát triển du lịch sinh thái, du lịch nghỉ dưỡng, thăm quan, giải trí và đặc biệt là du lịch chữa bệnh.

Thứ ba, về tài nguyên du lịch thuộc các khu rừng đặc dụng Vùng KTTĐ phía Bắc có hệ sinh thái rừng phong phú bao gồm: 4 vườn quốc gia là Bái Tử Long (Quảng Ninh), Cát Bà (TP. Hải Phòng), Tam Đảo (Vĩnh Phúc), Ba Vì (Hà Nội). Các khu vườn này có hệ sinh thái được bảo tồn nguyên sinh, nhiều loại động thực vật nhiệt đới điển hình.

Về tài nguyên du lịch nhân văn

Vùng KTTĐ phía Bắc với bề dày lịch sử của vùng văn minh lúa nước, cùng sự phát triển về văn hóa, nghệ thuật, kiến trúc, sự phát triển của tôn giáo là những tài nguyên có giá trị trong phát triển loại hình du lịch văn hóa, lịch sử, tâm linh.

- *Các di tích lịch sử - văn hóa, kiến trúc nghệ thuật, khảo cổ.*

Toàn vùng có 1901 di tích văn hóa - lịch sử cấp quốc gia được xếp hạng, trong đó có 5 di sản thế giới được UNESCO công nhận và 23 di tích cấp quốc gia đặc biệt. Trung tâm văn hóa - lịch sử của vùng là Thủ đô Hà Nội - nơi hội tụ nhiều di tích cấp quốc gia và các di sản thế giới.

- *Các lễ hội dân gian*

Vùng KTTĐ phía Bắc có nhiều lễ hội văn hóa đặc sắc có thể kể đến một số lễ hội đang khai thác hiệu quả trong phát triển kinh tế du lịch như: hội Chùa Hương, hội Gióng (Hà Nội), hội Yên Tử (Quảng Ninh), hội Lim (Bắc Ninh), hội Gióng (Hà Nội), hội Yên Tử (Quảng Ninh), hội Lim (Bắc Ninh), hội Chọi trâu (TP. Hải Phòng), hội Kiếp Bạc (Hải Dương)... Các lễ hội này đặc biệt hấp dẫn du khách bởi nó gắn

kết với yếu tố tâm linh của người Việt nên thu hút được nhiều du khách đến tham quan và thực hiện nguyện vọng tâm linh.

- *Âm thực*

Âm thực là một phần tài nguyên du lịch văn hóa phi vật thể quan trọng, phụ trợ đắc lực cho những sản phẩm du lịch chính khác. Tinh hoa ẩm thực của miền Bắc tập trung phần lớn ở khu vực này. Đặc biệt tại Hà Nội, những món ăn nổi tiếng như: nem rán, nem cuốn miền Bắc, phở Hà Nội, bún thang, cốm Làng Vòng, bánh cuốn Thanh Trì, chả cá Lã Vọng... đã và đang là một trong những điểm đặc biệt của Thành phố để thu hút khách du lịch

- *Làng nghề thủ công truyền thống*

Vùng KTTĐ phía Bắc là nơi tập trung nhiều làng nghề truyền thống như: dệt lụa tơ tằm Vạn Phúc, gốm sứ Bát Tràng (Hà Nội), mộc Bích Chu, rèn Lý Nhân (Vĩnh Phúc), mộc Tiên Sơn, đúc đồng Đại Bái, tranh Đông Hồ (Bắc Ninh), tương Bần (Hưng Yên), gốm Chu Đậu (Hải Dương) và một số làng chài ở TP. Hải Phòng, Quảng Ninh... Các làng nghề thủ công truyền thống có từ lâu đời và vẫn còn giữ được những giá trị văn hóa đặc sắc và trở thành sản phẩm du lịch văn hóa độc đáo.

- *Các bảo tàng, phòng triển lãm*

Hệ thống bảo tàng văn hóa - lịch sử của vùng tập trung chủ yếu ở Hà Nội với một số bảo tàng như: Bảo tàng Hồ Chí Minh, Bảo tàng Dân tộc học, Bảo tàng Lịch sử, Bảo tàng Phụ nữ, Bảo tàng Quân đội, Bảo tàng Mỹ thuật... Hệ thống bảo tàng và phòng triển lãm là những tài nguyên du lịch nhân văn đặc biệt thu hút khách du lịch quốc tế cũng như nội địa.

- *Nghệ thuật diễn xướng dân gian*

Văn hóa nghệ thuật truyền thống đặc biệt phát triển ở các địa phương trong vùng như: Bắc Ninh (Quan họ), Hà Nội (múa rối nước, tuồng, chèo, ca trù...), Hưng Yên (hát ả đào, hát trống quân), Hải Dương (múa rối nước). Các hình thức diễn xướng dân gian này thường được biểu diễn vào các dịp lễ hội, hiện nay đã trở thành tài nguyên hấp dẫn thu hút du khách tới thưởng thức và giải trí

Về tài nguyên du lịch đô thị, thương mại - công vụ, du lịch hội nghị, hội thảo

Với các hoạt động kinh tế sôi động của các khu công nghiệp trong vùng, cùng Thủ đô Hà Nội là trung tâm chính trị - văn hóa của cả nước, vùng KTTĐ phía Bắc thu hút được một lượng lớn khách du lịch thương mại - công vụ, tập trung tại một số trung tâm phát triển kinh tế - thương mại - công nghiệp quan trọng ở Hà Nội, TP. Hải Phòng và Quảng Ninh. Đây chính là một trong những tiềm năng phát triển

kinh tế du lịch đặc biệt quan trọng của vùng.

Bên cạnh đó, các hoạt động vui chơi giải trí, các sự kiện văn hóa, thể thao lớn cũng là điểm nhấn thu hút khách du lịch đô thị đến vùng. Việc kết hợp tham gia hội nghị hội thảo, tham gia sự kiện văn hóa, thể thao với nghỉ dưỡng, thăm quan đang trở thành xu hướng nổi bật của du lịch hiện nay.

Vấn đề đặt ra đối với phát triển kinh tế du lịch ở vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc

Bên cạnh những tiềm năng thì sự phát triển kinh tế du lịch của vùng KTTĐ phía Bắc vẫn còn mờ nhạt, chưa phát huy được tiềm năng, thế mạnh của Vùng, cụ thể là:

Thứ nhất, vấn đề tư duy, nhận thức về vai trò, tầm quan trọng của kinh tế du lịch. Có thể thấy, sự phát triển của kinh tế du lịch ở vùng KTTĐ phía Bắc đã và đang góp phần thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, tạo việc làm, nâng cao đời sống nhân dân, góp phần bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá... Tuy nhiên, nhận thức về vai trò, tầm quan trọng của kinh tế du lịch ở người dân trong vùng chưa thật sự sâu sắc, chưa coi kinh tế du lịch là ngành kinh tế tổng hợp có tính liên vùng, liên ngành, xã hội hoá và hội nhập quốc tế cao, có vị thế quan trọng trong nền kinh tế quốc dân.

Thứ hai, vấn đề về nguồn nhân lực du lịch. Nguồn nhân lực du lịch của các địa phương trong vùng KTTĐ phía Bắc hiện nay chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển kinh tế du lịch của Vùng. Tuy khá nhiều về số lượng nhưng chất lượng nguồn nhân lực chưa cao, khả năng làm việc thực tế không tương xứng với bằng cấp; trình độ tay nghề, trình độ ngoại ngữ và tin học, kiến thức hội nhập còn hạn chế. Số lao động được qua đào tạo về nghiệp vụ du lịch chiếm tỷ lệ thấp; đội ngũ lãnh đạo, quản lý trong các doanh nghiệp du lịch còn thiếu.

Thứ ba, vấn đề về kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch. Hạ tầng du lịch của Vùng mặc dù được cải thiện đáng kể nhưng còn lạc hậu. Số lượng cơ sở lưu trú được xếp hạng không nhiều, thiếu khách sạn cao cấp; các cơ sở vui chơi giải trí thiếu tính tổng hợp và đồng bộ, chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển; dịch vụ bổ sung còn nghèo nàn. Mạng lưới giao thông phong phú nhưng chưa hiện đại, khả năng tiếp cận đến một số điểm du lịch khó khăn, đặc biệt là vùng sâu, vùng xa.

Giải pháp đẩy mạnh phát triển kinh tế du lịch vùng Kinh tế trọng điểm phía Bắc

Với thực tế nêu trên, tác giả đề xuất một số giải pháp đẩy mạnh phát triển kinh tế du lịch vùng KTTĐ phía Bắc gồm:

Một là, đổi mới tư duy, nhận thức về vai trò, tầm quan trọng của phát triển kinh tế du lịch trong cộng đồng dân cư.

Cộng đồng dân cư là một bộ phận quan trọng, là người trực tiếp tham gia các hoạt động của kinh tế du lịch ở các khâu: tiếp nhận khách, sản xuất các sản phẩm du lịch, hướng dẫn du lịch... Do vậy, cần nâng cao nhận thức của người dân để hoạt động du lịch được bài bản, tránh tình trạng nhỏ lẻ, manh mún. Mặt khác, người dân cần nâng cao ý thức bảo vệ, giữ gìn những giá trị văn hoá mang tính đặc trưng của vùng; đồng thời, biết quảng bá những giá trị văn hoá vật thể và phi vật thể của vùng với các vùng khác trong nước và các khu vực trên thế giới.

Hai là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch ở vùng KTTĐ phía Bắc thông qua phối hợp đào tạo. Theo đó, cần tăng cường liên kết phát triển mạng lưới cơ sở đào tạo, bồi dưỡng về nhân lực du lịch cấp vùng. Trong đó, cần quan tâm đầu tư cho các trường đào tạo về du lịch tại các trung tâm du lịch trọng điểm như: Hà Nội, Hải Phòng và Quảng Ninh.

Khuyến khích mở các cơ sở đào tạo ngoài công lập và các cơ sở có vốn đầu tư nước ngoài hợp pháp, đa dạng hoá các loại hình trường, lớp, trung tâm đào tạo, bồi dưỡng nhân lực du lịch trong toàn vùng để hình thành mạng lưới đào tạo ở nhiều cấp.

Ba là, liên kết xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch của vùng. Các tỉnh, thành phố trong Vùng cần tập trung đầu tư, xây dựng và phát triển đồng bộ hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch cụ thể là đầu tư nâng cấp và xây dựng mới hệ thống khách sạn và các công trình dịch vụ một cách đồng bộ, để đảm bảo du khách đến bất cứ tỉnh nào trong vùng cũng được nghỉ ngơi và hưởng thụ các dịch vụ du lịch một cách hoàn hảo. Đồng thời, tập trung nâng cấp hệ thống giao thông đường hàng không, đường bộ, đường thủy và đường sắt; xây dựng mới các tuyến giao thông kết nối các điểm du lịch trong nội bộ vùng và liên vùng.

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ (2015), Quyết định số 1355/QĐ-TTg ngày 14/8/2015 phê duyệt quy hoạch tổng thể phát triển văn hóa, gia đình, thể dục thể thao và du lịch vùng Kinh tế trọng điểm Bắc Bộ đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030;
2. Thủ tướng Chính phủ (2020), Quyết định số 147/QĐ-TTg ngày 22/01/2020 phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030;
3. Tổng cục Du lịch Việt Nam (2012), Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030.

Thông tin tác giả:

Đoàn Thị Trang - Học viện Phụ nữ Việt Nam

Email: Doantrang@vwa.edu.vn